

سهم ۶۹ درصدی خوراکی و خودرو

اقتصاد

شنبه ۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۳

شماره ۴۱۳۱

WWW.FDN.IR

FARHIKHTEGANDAILY

گمرک ایران در هفته‌های اخیر داده‌های مربوط به ۱۰۰ واردکننده و ۱۰۰ صادرکننده برتر کشور را اعلام کرد. نگاهی به این داده‌ها چندین مورد اطلاعات قابل تامل را نشان می‌دهد. اولین داده‌ها، سهم بالای تمرکز واردات در شرکت‌های واردکننده اقلام اساسی و کشاورزی است. پس از این گروه، بخش قابل توجهی از واردات کشور در دست خودروسازان و قطعه‌سازان بوده است. مورد جالب توجه دیگر، سهم ۱۰۰ شرکت برتر اول کشور از کل واردات است. داده‌های گمرک نشان می‌دهد در حالی ۱۰۰ شرکت اول کشور حدود ۵۶ درصد از وزن و ۳۶ درصد از ارزش کالاها را در دست دارند که به لحاظ تعدادی، سهم این شرکت‌ها از ۲۲ هزار و ۸۳۴ شخص حقیقی و حقوقی فعال در حوزه واردات کالا، کمتر از نیم درصد (دقیقاً ۰٫۴۴ درصد) است. به نظر می‌رسد در شرایط تحریمی با تخصیص ارزهای وارداتی بخش اقلام اساسی و غذا به شرکت‌های محدود، این تمرکز و انحصار در واردات ایجاد شده که البته شکل‌گیری این انحصار به جهت تخصیص ارز دولتی طبیعی است.

واردکنندگان کشاورزی و غذا دررتبه اول

براساس داده‌های گمرک ایران و وزارت جهاد کشاورزی طی سال ۱۴۰۲ درحالی حجم صادرات بخش کشاورزی و غذا به ۸٫۵ میلیون تن به ارزش ۶۲ میلیارد دلار رسیده که این مقادیر برای واردات به ترتیب ۲۵ میلیون تن به ارزش ۱۷٫۴ میلیارد دلار بوده است. به عبارتی طی سال گذشته تراز تجاری بخش کشاورزی منفی ۱۶٫۵ میلیون تن به ارزش بیش از ۱۱ میلیارد دلار بوده است. اینکه چرا این آمارها مهم بوده باید گفت نگاهی به داده‌های تجارت ایران در سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد طی سال ۱۴۰۲ از مجموع تراز تجاری منفی تجارت غیرنفتی حدود ۷۰ درصد آن را تراز تجاری منفی اقلام کشاورزی و غذا به خود اختصاص داده است. بخش قابل‌تامل تراز تجاری منفی بخش کشاورزی اینجاست که مرور داده‌های تجارت خارجی ایران نشان می‌دهد درحالی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ تراز تجاری منفی بخش کشاورزی و غذا حول‌وحوش سه تا چهارمیلیارد دلار بوده اما این مقدار از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به ۱۱ تا ۱۳ میلیارد دلار رسیده است. به نظر می‌رسد پنج دلیل برای این اتفاق می‌توان ذکر کرد: ۱- افزایش میل به واردات در نتیجه سیاست ارزی دولت یعنی تخصیص یارانه به واردات، ۲- خشکسالی‌های چندسال اخیر، ۳- افزایش قیمت‌های جهانی در نتیجه بحران روسیه و اوکراین، ۴- سیاست‌های تنظیم بازار دولت (واردات زیاد برای رفع ذخیره کمبود احتمالی) و ۵- کاهش میل به تولید در بخش‌های حمایتی (واردات ارزان‌تر از تولید).

بررسی آمارهای گمرک ایران از ۱۰۰ شرکت برتر براساس بخش‌های فعالیت شرکت‌ها نشان می‌دهد شرکت‌های بخش کشاورزی و غذا در صدر گروه‌های مختلف واردکنندگان بوده‌اند، به طوری‌که طی سال ۱۴۰۲ از مجموع واردات از حدود ۲۲ میلیون تن واردات ۱۰۰ شرکت برتر به ارزش ۲۴ میلیارد دلار، سهم شرکت‌های بخش کشاورزی و غذا حدود ۷۸ درصد از وزن و ۴۴ درصد از ارزش دلاری بوده است.

خودروسازان و قطعه‌سازان دررتبه دوم واردات

داده‌های گمرک ایران از ۱۰۰ واردکننده بزرگ کشور طی سال ۱۴۰۲ نشان

می‌دهد دررتبه دوم از بیشترین واردکنندگان، خودروسازان و قطعه‌سازان قرار دارند. این گروه پس از شرکت‌های حوزه کالاهای اساسی و کشاورزی، دررتبه دوم بیشترین واردات قرار داشته و به‌تنهایی ۳٫۶ درصد از وزن و ۲۵ درصد از ارزش واردات را به خود اختصاص داده‌اند. طبق این داده‌ها، حجم واردات این گروه ۷۸۹ هزار تن به ارزش نزدیک به ۶ میلیارد دلار بوده است.

واردات ۲٫۷ میلیارد دلاری گروه مدل

در بین اطلاعات منتشرشده از سوی گمرک ایران؛ نام یک گروه مشهور در واردات اقلام اساسی و بخش نهاده‌ها نیز دیده می‌شود. این گروه، شرکت‌های وابسته به خانواده مدلل است. براساس داده‌های گمرک، طی سال ۱۴۰۲ سهم سه شرکت گروه مدلل یعنی آواتجارت صبا، مجتمع ماهیدشت کرمانشاه و کلهر دانه جنوب از واردات ۱۰۰ شرکت برتر به ترتیب ۵٫۵ میلیون تن به ارزش نزدیک به ۲٫۷ میلیارد دلار بوده است.

واردات ۴٫۵ میلیارد دلاری شرکت‌های دولتی

براساس داده‌های گمرک؛ طی سال ۱۴۰۲ چهار شرکت دولتی در مجموع ۵٫۸ میلیون تن به ارزش ۴٫۵ میلیارد دلار واردات داشته‌اند که عمده آن توسط شرکت‌های بخش کشاورزی و غذا صورت گرفته است. مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران، شرکت پشتیبانی امور دام کشور و شرکت خدمات حمایتی کشاورزی ازجمله برخی از این شرکت‌ها هستند که سهم قابل‌توجهی از واردات را انجام داده‌اند.

از واردکنندگان تلفن همراه تا اپراتورهای آن

در بین ۱۰۰ واردکننده بزرگ اول کشور در سال ۱۴۰۲ نام شرکت‌های فلزی و معدنی، صنعتی، واردکنندگان تلفن همراه، اپراتورهای تلفن همراه، شرکت‌های دارویی، لوازم خانگی، سیگار و دخانیات، موتورسیکلت، تولید تایر لاستیک و... به چشم می‌خورد. طبق این داده‌ها، واردکنندگان تلفن‌همراهی که در بین ۱۰۰ شرکت برتر قرار دارند، ۴۶۹ میلیون دلار واردات داشته‌اند. البته واردات تلفن همراه در سال گذشته بیش از ۳٫۲ میلیارد دلار بوده که مقدار مذکور را دو شرکت انجام داده‌اند. اپراتورهای تلفن همراه با ۴۸۱ میلیون دلار، شرکت‌های لوازم خانگی با ۴۵۱ میلیون دلار، تولیدکنندگان سیگار با ۳۲۴ میلیون دلار و تولیدکنندگان موتورسیکلت با ۱۸۲ میلیون دلار دررتبه‌های بعدی قرار دارند.

۳۶ درصد واردات در دست ۰٫۵ درصد از شرکت‌ها

براساس آمارهای گمرک ایران، طی سال گذشته در مجموع ۶۰۰ هزار و ۸۸۸ فقره اظهارنامه صادراتی توسط هفت هزار و ۸۰۳ شخص حقوقی و حقیقی و ۲۹۱ هزار و ۶۳۸ فقره اظهارنامه وارداتی توسط ۲۲ هزار و ۸۳۴ شخص اعم از حقوقی و حقیقی از گمرکات کشور ترخیص قطعی شده است. همچنین داده‌های گمرک نشان می‌دهد از کل واردات کشور در سال ۱۴۰۲ حدود ۲۱٫۸ میلیون تن از واردات به ارزش ۲۴ میلیارد دلار را ۱۰۰ شرکت انجام داده‌اند که شامل ۵۶ درصد از وزن و ۳۶٫۳ درصد از ارزش را شامل می‌شود. با در نظر گرفتن ۲۲ هزار و ۸۳۴ شخص حقیقی و حقوقی فعال در حوزه واردات کالا، کمتر از ۰٫۵ درصد (دقیقاً ۰٫۴۴ درصد) از شرکت‌های کشور به لحاظ تعدادی، حدود ۵۶ درصد از وزن و ۳۶ درصد از ارزش کالاها را در دست دارند.

خبر

روسیه به یوآن پناه برد

اخیرا بانک مرکزی روسیه اعلام کرد سهم ارز چینی (یوآن) در بازار ارز خارجی این کشور به بالاترین حد خود در ماه مارس رسیده است. براساس گزارش اتاق بازرگانی ایران از وضعیت تحولات تجارت در جهان، این تغییر به دنبال تحریم‌های ایالات متحده و اتحادیه اروپا علیه روسیه به دلیل درگیری در اوکراین رخ داده است. در واقع اعمال محدودیت‌های مالی از سوی این کشورها، منجر به ایجاد مشکل در تجارت مرزی با یورو و دلار و کاهش اهمیت آنها در بازار داخلی از روسیه شده است. براساس گزارش ریسک مالی بانک مرکزی روسیه که اخیرا منتشر شد، حجم معاملات یوآن در بازار بورس ارز این کشور در ماه مارس، به ۵۳ درصد رسید؛ درحالی‌که این رقم در ماه فوریه ۴۶٫۶ درصد بود و حاکی از افزایش قابل‌توجهی در این زمینه است. سهم یوآن در معاملات خارج از بورس نیز با رسیدن به ۳۹٫۶ درصد، به بالاترین سطح خود رسید. از سوی دیگر سهم ارزهای غربی ازجمله دلار آمریکا و یورو در بازار مبادله، در ماه مارس به ۶۴٫۴ درصد کاهش یافت؛ درحالی‌که این رقم در ماه پیش از آن ۵۲٫۸ درصد بود. براساس داده‌های این گزارش، سهم دلار و یورو در بخش خارج از بورس همچنان در حال کاهش است و از ۵۹٫۸ درصد در ماه فوریه به ۵۴٫۷ درصد در ماه مارس رسیده است. در واقع ایجاد تغییرات در حجم معاملات یوآن و دلار، نشان دهنده عدم دسترسی روسیه به انجام تراکنش با ارزهای کشورهای به اصطلاح «غیردوست» در پی تحریم‌های بین‌المللی است. این تحریم‌ها، منجر به حذف برخی بانک‌های روسی از سیستم پیام‌رسانی بین‌بانکی سوئیفت و همچنین ممنوعیت انجام تراکنش با نهادهای مالی روسیه و مسدود شدن ذخایر ارزی خارجی شده است. براساس سخنان رئیس بانک مرکزی روسیه، حجم تسویه حساب با ارزهای غیر از دلار و یورو طی یک سال گذشته، از ۳۹ درصد به ۶۷ درصد افزایش یافته است. علاوه بر این، تعدادی از مقامات روسیه، ازجمله وزیر دارایی این کشور بارها اعلام کرده‌اند روسیه دیگر به دلار آمریکا اعتماد ندارد و آن را «ابزاری کاملا غیرقابل اعتماد» می‌داند.

واردات ۷۰ میلیارد دلاری عراق

اخیرا موسسه مطالعات و مشاوره‌های اقتصادی «عراق المستقبل» طی گزارشی، ارزش واردات عراق در سال گذشته را ۷۰ میلیارد دلار اعلام کرد که عمدتاً از ۱۱ کشور صورت گرفته است؛ رقمی که نشان دهنده وابستگی شدید عراق به واردات کالاست. براساس این گزارش ارزش واردات عراق در سال ۲۰۲۳، به میزان ۶ درصد نسبت به سال پیش از آن افزایش یافته است؛ در سال ۲۰۲۲، ارزش واردات

کردیم که بررسی لیست افرادی بود که در تاریخ مذکور بیشترین فروش را داشتند و بالغ بر ۲۴۰۰ شخص حقیقی و حقوقی بودند که مجددا آنها هم فیلتر شدند و در نهایت به لیست ۵۰۰ نفره رسیدیم و الگوی معاملاتی افراد را بررسی کردیم و به لیستی ۴۰ نفره از افراد حقیقی و حقوقی رسیدیم که مشکوک به استفاده از اطلاعات نهانی در ۱۷ تا ۱۸ اردیبهشت بودند. «معاون نظارت بر بورس‌ها و ناشران گفت: «این لیست به مرجع قضایی ارسال شد و آن مرجع هم بررسی‌های خودش را آغاز کرده و اطلاعات تکمیلی را از ما گرفته است.»

همچنین قادر معصومی، مدیر نظارت بر بورس‌ها با اشاره به مجموعه اقداماتی که توسط سازمان بورس بعد از تاریخ مذکور انجام شده است، گفت: «مجموعه فعالیت‌های سازمان بورس عبارت است از ۱. بررسی مجدد کلیه هشدارها و تریگرهای نظارتی، ۲. شناسایی آی‌پی سازمان برنامه‌یو‌جی و نهاد ریاست جمهوری و... ۳. تهیه گزارش ماتریسی از معاملات، ۴. انجام مکاتبه در خصوص اخذ فهرست کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی درگیر در فرآیند مصوبه نرخ خوراک، ۵. تهیه فهرست اشخاص با بیشترین خالص ارزش افزوده فروش در روز ۱۷ تا ۱۸ اردیبهشت، ۶- تحدید جامعه آماری کدهای حقیقی مشکوک،

۷. انجام ۱۶ فقره مکاتبه با نهادهای دولتی که ظن اطلاع از مصوبه مذکور را داشتند، ۸. انجام شش فقره مکاتبه با نهادهای دولتی در خصوص اعلام فهرست دارندگان اطلاعات نهانی. لازم به ذکر است مشخصا مکاتبات با وزارت اقتصاد، بانک مرکزی و دولت بوده و بین این سه ارگان بانک مرکزی هیچ پاسخی نداده است. محمد جوانمردی، معاونت حقوقی، مدیر امور حقوقی و انتظامی سازمان بورس در نهایت اعلام کرد ۴۰ نفر متهم شامل اشخاص حقیقی و حقوقی به دستگاه قضایی احضار شدند. عیوضلو در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه آیا خود سازمان بورس ظرفیت نظارت و بررسی کدهای حقوقی و حقیقی را در خود سازمان دارد یا خیر، گفت: «به هر حال چون این موضوع به مرادوات مالی افراد برمی‌گردد، لازم بود به مراجع قضایی ورود کنند اما بررسی شده فروش حقوقی‌ها در چه صناعی صورت گرفته و ممکن است حقوقی‌ها در صناعی فروش داشته باشند اما در صنعتی که نامه به آن مربوط بود فروش قابل توجهی نداشته‌اند. نکته دیگر اینکه برتقوی حقوقی‌ها شفاف و قابل پیگیری است و سعی شده بررسی جامع درخصوص آنها صورت گیرد.»

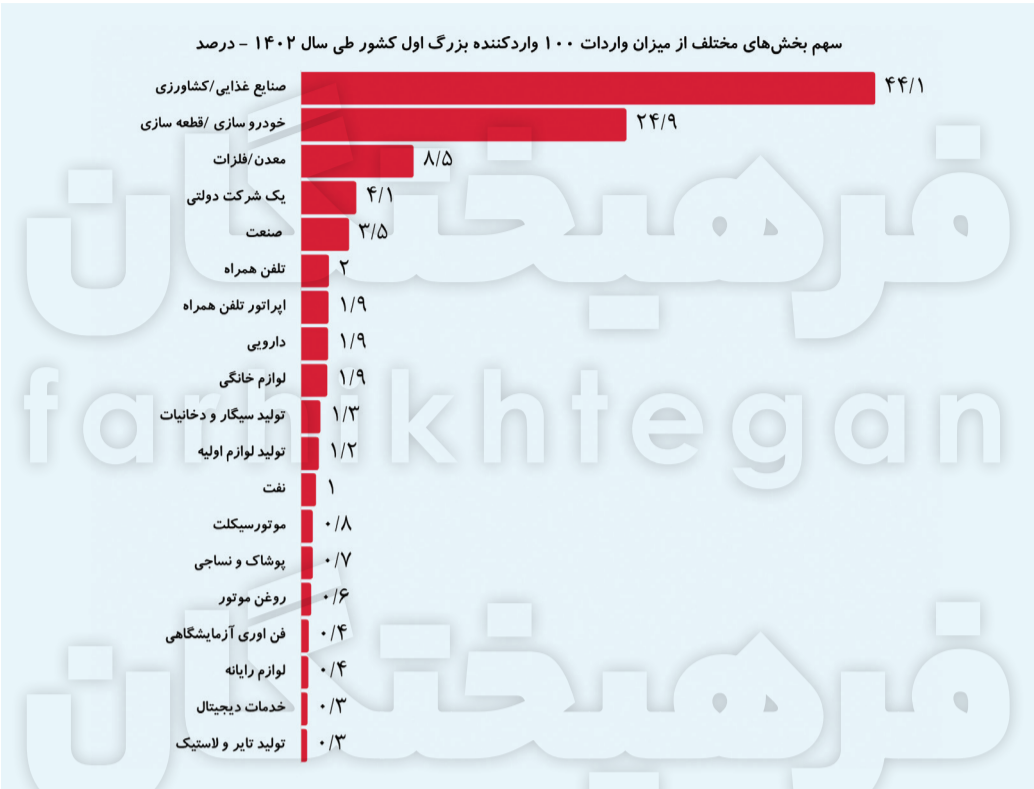
عراق ۶۳٫۵ میلیارد دلار بود. هرچند واردات کالا می‌تواند به رشد اقتصادی عراق کمک کند، بااین حال این امر می‌تواند به کسری تجاری عراق نیز منجر شود. بزرگ‌ترین صادرکنندگان کالا به عراق، کشورهای امارات، چین، ترکیه، هند، آمریکا، عربستان، برزیل، کره جنوبی، آلمان، ژاپن و ایران هستند. در سال گذشته ارزش صادرات این ۱۱ کشور به عراق غیر از ایران با ۲٫۸ درصد افزایش به ۵۸ میلیارد دلار رسید.

مشاغل با فروش کمتر از ۳۰ میلیارد ملزم به ارائه دفاتر و ترازنامه نیستند

رئیس سازمان امور مالیاتی با انتشار اصلاحیه ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم، از افزایش دوبرابری نصاب گروه‌بندی صاحبان مشاغل خبر داد. محمد‌های سبحانیان، معاون وزیر اقتصاد و رئیس سازمان امور مالیاتی کشور در حساب توییت (ایکس) خود، تصویر نامه اصلاحیه ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی موضوع ماده ۹۵ قانون مالیات‌های مستقیم را منتشر کرد و نوشت: «خبر خوب ۱۳۸م، با پیشنهاد سازمان مالیاتی کشور و موافقت وزیر اقتصاد و دارایی، نصاب گروه‌بندی صاحبان مشاغل به دوبرابر افزایش یافت. بنابراین اصناف و مشاغلی که فروش کالا در دوسال قبل آنها کمتر از ۳۰ میلیارد تومان باشد، ملزم به نگهداری دفاتر و ارائه ترازنامه و صورت سود و زیان نمی‌باشند.»

احضار ۴۰ متهم در معاملات مشکوک بورس به دستگاه قضا

معاون نظارت بر بورس‌ها و ناشران و مدیر نظارت بر بورس‌ها با اشاره به وقایع رخ داده در ۱۷ و ۱۸ اردیبهشت سال گذشته، مجموعه اقدامات سازمان بورس بعد از تاریخ مذکور را شرح دادند. به گزارش تسنیم، رضا عیوضلو، معاون نظارت بر بورس‌ها و ناشران با اشاره به وقایع ۱۷ اردیبهشت سال گذشته و انتشار باتاخیر مقدار مصوب نرخ خوراک گفت: «مجموعه اقدامات سازمان بورس بعد از تاریخ مذکور نیاز به ارائه دارد. بعد از آنکه در تیرماه مصوبه نرخ خوراک منتشر شد، همکاران ما در نظارت بر بورس‌ها معاملات در آن تاریخ ۱۷٫۱۸ را بررسی کردند، بررسی‌ها در چند بعد بود که کلیات آن را مطرح می‌کنم.» وی ادامه داد: «اولین کار بررسی معاملات اشخاصی بود که در لیست دارندگان اطلاعات نهانی بودند که آی‌پی این افراد بررسی شد، قصد ما این بود افرادی که مظنون به معامله براساس اطلاعات نهانی بودند، بررسی شوند.» عیوضلو گفت: «از بررسی‌های صورت‌گرفته، موضوع چشمگیری عاید نشد و ما گام بعدی را شروع

حوزه فعالیت واردکننده کالا	وزن اقلام وارداتی (کیلوگرم)	ارزش اقلام وارداتی (دلار)	سهم از وزن - درصد	سهم از ارزش - درصد
صنایع غذایی/کشاورزی	۱۷,۱۰۰,۶۳۳,۱۱۸	۱۰,۵۹۹,۶۵۲,۲۷۷	۳۶	۴۴٫۱
خودروسازی/قطعه سازی	۷۸۹,۴۳۶,۷۶۰	۵,۹۹۵,۸۳۱,۵۲۰	۱۱٫۱	۲۴٫۹
معدن/فلزات	۲,۴۲۱,۲۹۹,۳۵۷	۲,۰۵۱,۰۰۸,۹۱۰	۰٫۳	۸٫۵
یک شرکت دولتی	۶۷,۷۶۶,۸۷۸	۹۸۸,۴۶۸,۳۶۸	۲٫۴	۴٫۱
صنعت	۹۶۲,۷۲۲,۰۲۹	۸۵۰,۲۷۱,۰۵۴	۰٫۱	۳٫۵
تلفن همراه	۱,۲۱۸,۸۹۳	۴۸۱,۱۴۱,۲۷۶	۰٫۰۱	۲
اپراتور تلفن همراه	۲,۰۰۲,۵۲۴	۴۶۸,۸۶۴,۴۲۰	۰٫۰۱	۱٫۹
دارویی	۲,۴۷۵,۴۷۰	۴۶۲,۶۹۷,۲۷۳	۰٫۰۱	۱٫۹
لوازم خانگی	۶۲,۳۷۲,۵۲۵	۲۵۰,۹۶۱,۵۳۲	۰٫۰۲	۱٫۹
تولید سیگار و دخانیات	۳۶,۹۲۹,۱۱۹	۳۲۴,۱۲۷,۸۳۳	۰٫۰۲	۱٫۳
تولید لوازم اولیه	۱۵۲,۵۵۳,۳۴۴	۲۸۸,۴۴۷,۱۴۵	۰٫۰۴	۱٫۲
نفت	۸,۶۳۳,۵۸۲	۲۴۱,۳۷۷,۵۲۰	۰٫۰۱	۱٫۰
موتورسیکلت	۱۶,۱۶۴,۳۳۹	۱۸۱,۹۲۲,۲۴۳	۰٫۰۱	۰٫۸
پوشاک و نساجی	۴۵,۱۶۴,۴۶۰	۱۷۶,۲۵۰,۶۰۰	۰٫۰۲	۰٫۷
روغن موتور	۶۵,۲۴۷,۹۶۰	۱۴۶,۱۴۶,۹۷۷	۰٫۰۳	۰٫۶
فناوری آزمایشگاهی	۵۹۱,۷۸۶	۱۰۱,۷۴۲,۳۸۹	۰٫۰۰۳	۰٫۴
لوازم رایانه	۱۲۲,۳۰۰	۹۴,۹۸۴,۶۰۳	۰٫۰۰۱	۰٫۴
خدمات دیجیتال	۵,۳۱۴,۶۴۵	۴۶,۱۵۶,۶۳۷	۰٫۰۲	۰٫۳
تولید تایر و لاستیک	۳۸,۸۴۳,۳۲۱	۷۲,۷۹۹,۱۲۳	۰٫۰۲	۰٫۳
جمع	۲۱,۷۷۹,۵۰۲,۲۸۸	۲۴,۰۶۰,۷۶۱,۷۴۰	۱۰۰	۱۰۰

منبع: استخراج از داده‌های گمرک ایران